

ZABORAVLJENI BJEGUNCI

Author: [Michael Farquhar](#)

Sva medijska paznja i politicki pregovori ticu se bjegunaca najviseg ranga – Karadzica, Mladica i Gotovine: no, sto ce biti s preostalom cetvoricom odbjeglih optuzenika?

Vecina svjetskih medija i dalje je zaokupljena trojicom najpoznatijih optuzenika koji se jos uvijek nalaze u bijegu, iako je protiv njih pred Haskim tribunalom optuznica podignuta prije vise godina. Rijec je o bivsem predsjedniku bosanskih Srba Radovanu Karadzicu, njegovom vojnom zapobjedniku Ratku Mladicu, te hrvatskom generalu Anti Gotovini.

Medjutim, promatraci upozoravaju da nipošto ne bi trebalo zapostaviti ni preostalu cetvoricu optuzenika visokog ranga koji su takodjer u bijegu, buduci da se i njih tereti za neka od najtezih zlodjela koja su pocinjena u balkanskim ratovima.

Premda se njihova imena ne nalaze na naslovnim stranicama, zlocini za koje ih se tereti unistili su tokom devedesetih zivote velikog broja ljudi u Bosni, Hrvatskoj i na Kosovu.

Osim toga, svako daljnjee odlaganje njihovog izrucenja Hagu moglo bi ugroziti strateski plan po kome bi Tribunal u sljedecih nekoliko godina trebao okoncati sve svoje aktivnosti.

Od spomenute cetvorice, najzloglasniji je vjerojatno bivsi sef srpske policije Vlastimir Djordjevic, kojeg se tereti za sudjelovanje u brutalnoj kampanji protjerivanja vise stotina tisuca Albanaca s Kosova, tokom 1999.

Na istom se popisu nalazi i ime Zdravka Tolimira, pomocnika zapovjednika za obavjestajni i sigurnosni rad pri glavnom stabu vojske bosanskih Srba, cije su jedinice sudjelovale u pogubljenju vise tisuca ljudi u Srebrenici, srpnja/jula 1995.

Tu je zatim Stojan Zupljanin, koji je svojevremeno zapovijedao srpskom policijom u Banja Luci, da bi potom postao i savjetnik predsjednika bosanskih Srba. Zupljanin je tokom devedesetih navodno sudjelovao u kampanji „ciscenja“ veceg dijela Bosne od nesrpskog stanovnistva.

Najzad, tu je i predsjednik takozvane Republike Srpske Krajine (RSK), Goran Hadzic, koji je takodjer u bijegu, a tereti ga se za masovne deportacije i brojna ubojstva, od kojih se posebno izdvaja masakr pocinjen nad vise od 260 ljudi zarobljenih u gradskoj bolnici u Vukovaru, godine 1991.

Florans Artman (Florence Hartmann) – predstavnica za stampu glavne tuziteljice Haskog tribunala, Karle del Ponte (Carla Del Ponte) – tvrdi da je prilicno izvjesno gdje se trenutno nalaze spomenuti bjegunci. „Vlastimir Djordjevic je u Rusiji“, izjavila je ona za IWPR, dok Tolimir, Zupljanin i Hadzic – kako je dodala – „uglavnom“ borave u Srbiji, premda povremeno zalaze i u Crnu Goru, te Bosnu i Hercegovinu.

Sudeci po izvjestajima lokalnih medija, policajci Republike Srpske (RS) i pripadnici mirovnih trupa EU-a izvrsili su 10. listopada/oktobra pretres Zupljaninovog banjaluckog imanja, benzinske pumpe u njegovom rodnom mjestu Maslovara, te stana jednog od tamosnjih zaposlenika.

Posljednja dva od ta tri pretresa bila su uperena protiv necega sto Artmanova naziva „snaznom i dobro

organiziranom“ mrezom za pružanje podrške bjeguncima. Artmanova tvrdi i da je, barem u Tolimirovom slučaju, u tu mrežu uključen i jedan dio srpske vojske.

S druge strane, postoje indicije da su Hadžićev proslodisnji bijeg, koji je uslijedio odmah nakon što je protiv njega pred Tribunalom podignuta optužnica, omogućili pojedini predstavnici same vlasti. Del Ponteova, naime, podsjeća na to da je osumnjičeni nestao 13. srpnja/jula, svega nekoliko sati posto je njen ured poslao kopiju optužnice beogradskom Ministarstvu inozemnih poslova i srpskom poslanstvu u Hagu.

No, čini se da situaciju u kojoj se nalaze optuženici lagodnom zapravo čini okolnost da još uvijek ne postoji politička volja da se protiv njih bilo što poduzme.

Srbija je odavno u zavadi s Tribunalom i međunarodnom zajednicom zbog toga što odbija uhapsiti preostale optuženike i omogućiti uvid u dokazni materijal koji se tiče ratnih zločina. Ni nova politika ohrabriranja dobrovoljnih predaja, zahvaljujući kojoj je ove godine u Hag stigao veliki broj srpskih optuženika, u spomenuta četiri slučaja nije dala nikakve rezultate.

Odnosi između Tribunala i Rusije – u kojoj se, prema postojećim indicijama, skriva Djordjević – također su prilično složeni.

U Moskvi je, svibnja/maja 2000. – godinu dana nakon što je i sam optužen pred Haskim tribunalom za zločine počinjene na Kosovu – uz najviše državne počasti bio dočekan tadašnji jugoslavenski ministar obrane, Dragoljub Ojdanić. Kasnije je ruski ministar inozemnih poslova Igor Ivanov tu posjetu nazvao birokratskom greškom, rekavši kako sličnih propusta ubuduće neće i ne smije biti.

U posljednjih se godinu dana – kako tvrdi Artmanova – uočava izvjestan napredak u odnosima između Haskog tribunala i Rusije. Tako je krajem kolovoza/avgusta Moskva čak uhapsila jednog od odbjeglih optuženika – bivšeg vojnog policajca bosanskih Srba, Dragana Zelenovića. Artmanova, međutim, dodaje i kako je šteta da „Rusija odbija stupiti u intenzivniji kontakt“ s Tribunalom.

Prije no što se proslod mjeseca dobrovoljno predao, i haski se optuženik Sredoje Lukić najvjerojatnije uspješno skrivao u Rusiji.

Bez obzira na stvarne razloge zbog kojih se Djordjević, Hadžić, Tolimir i Zupljanin još uvijek nalaze na slobodi, promatrači su suglasni oko toga da se na njih – usprkos činjenici da optuženici najvišeg ranga izazivaju mnogo više pažnje – nipošto ne smije zaboraviti.

„Vrlo je važno da ta četvorica okrivljenih budu izvedeni pred sud u Hagu“, izjavio je za IWPR Bogdan Ivanisević, istraživač beogradskog ogranka Međunarodne organizacije za zaštitu ljudskih prava (Human Rights Watch). „Njih se tereti za neke od najtežih zločina, uslijed čega bi ‘zaboravljanje’ onoga što su učinili bilo moralno neprihvatljivo.“

„Ne postoje ‘sitne ribe’ kada je riječ o osumnjičenicima za kojima traga Tribunal“, slaže se Edgar Čen (Edgar Chen), koji već dugo, u ime Koalicije za međunarodnu pravdu, prati sudjenja u Hagu.

Koliko ured tuzilastva ovu četvoricu optuženika smatra važnim pokazuje i činjenica da – kako je rekla Artmanova – nijedan od njihovih slučajeva nije predviđen za prepustanje lokalnim sudovima na Balkanu.

Prepuštanje određenih slučajeva regionalnim sudovima predstavlja jedan od ključnih elemenata takozvane

izlazne strategije Tribunala, po kojoj bi Međunarodni sud sve svoje aktivnosti trebao privesti kraju u roku od nekoliko godina.

Upravo bi zbog tog vremenskog ograničenja tuzioci i željeli da sto prije budu uhapšeni Djordjević i Tolimir, čiji su slučajevi u međuvremenu spojeni sa slučajevima jednog broja okrivljenih koji se već nalaze u Hagu, gdje čekaju sudjenja za zločine počinjene na Kosovu i u Srebrenici.

Ukoliko se Djordjević i Tolimir ne pojave u sudu prije no što ova dva spojena sudjenja počnu, to bi – po riječima Artmanove – značilo „da bismo morali ponoviti citavo sudjenje, odnosno angazirati jedno sudsko vijeće i zauzeti jednu sudnicu na najmanje godinu dana, a možda i duže“.

„Ova odlaganja . . . dovode u pitanje samu izlaznu strategiju“, rekla je ona.

Predsjednik Tribunala Teodor Meron (Theodor Meron) već je najavio kako je, zbog postojećih smetnji, malo vjerojatno da će sud ispuniti plan po kojem bi svi prvostupanjski postupci trebalo biti okončani do 2008., a žalbeni do kraja 2010.

Sve to pak ne samo da ne ide na ruku sudskom osoblju, nego je vrlo moguće da će i bjegunci – ako i kada stignu u Hag – shvatiti kako od bijega nisu imali nikakve koristi.

Pogotovo se takve spekulacije čine osnovanim kada je riječ o Djordjeviću i Tolimiru. „Ukoliko se oni ne pojave [na zajedničkom sudjenju]“, tvrdi Cen, „ostali bi optuženici mogli pokušati svu krivicu pripisati njima.“

Michael Farquhar je izvjestilac IWPR-a iz Londona.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Albania](#)
[Stavropol](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/zaboravljeni-bjegunci>